

Evaluering af året

Inden Coronaen startede havde vi allerede sat fokus på samlinger i mindre grupper. Vi var allerede godt i gang, og alle havde lavet et mål i forhold til, hvordan de ville arbejde med samlinger og små grupper. Personalet havde ved et personalemøde allerede gjort sig nogle tanker om, hvorvidt det var godt at planlægge, hvordan de ville arbejde, samt have noget visuelt så børnene havde noget konkret at forholde sig til, eks. Billeder, dukker, sang, eventyr mv. Personalet fandt også undervejs ud af, hvor meget man som person er i spil. Nogle havde fået udviklet en historie sammen med en gruppe af børn, på denne måde kom man også ind omkring medbestemmelse.

Så kom opstarten efter corona-nedlukningen, hvor det hele foregik i små grupper. Det gav det enkelte personale et godt indblik i det enkelte barns udvikling. Man behøvede kun i den periode at koncentrere sig om den samme gruppe børn.

Grupperne blev hovedsageligt sammensat efter alder i børnehaven. Vi måtte justere undervejs, da vi også forsøgte at imødekomme forældrenes ønsker, så de kunne få det til at hænge sammen med deres arbejde. Det betød, at nogle børn kom i andre grupper, end der hvor deres venner var. Alle børn oplevede meget nærvær fra en enkelt voksen.

Det var lidt svært for nogle af vores søskendebørn på legepladsen, da de ikke måtte være sammen, men kun kunne se hinanden på afstand. Under den større genåbning i foråret /sommer kunne de igen være meget sammen på legepladsen.

I Sundbyvester valgte vi i efteråret på grund af corona, at vuggestuen skulle bruge hele institutionen og børnehavegruppen blive i Sommerbørnehaven. Det har krævet ekstra ressourcer og velvillighed fra forældrenes side. Vi valgte at gøre dette, da der er 2 personaler, der er i risikogruppe, samt at Sundhedsstyrelsen opfordrer til, at vi skal være ude så meget som muligt. Personalet har været meget kreative for at gøre det så hyggeligt som muligt for børnene på trods af omstændighederne og kulden.

Overordnet har vi ikke mærket på vores børn, at der har været Corona. Vi har heller ikke talt så meget om det. Vi har indført nye rutiner som hurtigt blev en selvfølge for børnene. F.eks. at vaske eller spritte fingre af, når de kommer og går. Personalet har formået at skabe en tryk hverdag for børnene midt i alt det usikre. De har for det meste været omgivet af de samme voksne, og der har været overskuelige og genkendelige rammer. Oplevelsen var, at alle børn var med og at børnene var utroligt omstillingsparate.

Det gik fx over al forventning, at børnene blev afleveret enten udendørs, hvor den voksne i gruppen ventede med klapvognen eller indenfor ved den voksne i garderoben. Vi valgte ikke at køre børn ind, da der var den store opdeling, og vi valgte at køre med færre børn i vuggestuen i en periode. For de fleste personaler gav det frihed til egen planlægning og selvbestemmelse om, hvornår de forskellige aktiviteter skulle ske, og de behøvede heller ikke at være hjemme på et bestemt tidspunkt. Der opstod også en del kreativitet. Der kom mange gode ture ud i det blå ud af det. Det mærkedes også på børnene, at de var mindre stressede, fordi de var her i færre timer. De fleste børn var her højst 35 timer om ugen.

I forhold til udsatte børn har vi i de små grupper haft mulighed for at fokusere ekstra på dem og skabe et inklusionsmiljø for dem. Det har også været godt for dem, at vi er så meget ude, fordi der er højere til loftet.

Angående trivsel blandt børnene oplever vi, at de alle har venner, som de relaterer til. Vi har ikke kunnet have så meget fokus på hjælpevenner, da mange børn på forskellige tidspunkter har holdt fri. Så det har fungeret mere overordnet, hvor de store hjælper de mindre, trøster hvis der opstår problemer eller henter en voksen.

På trods af at Coronaen har været en følgesvend i 2020 og ind i 2021, hvor vi skriver evalueringen, er vi overordnet set kommet rundt om vores lærerplanstemaer. Vi har ikke været så meget omkring det kulturelle, som vi kunne ønske. Vi kom på bondegårdstur, men det blev ikke til teater og museumsbesøg, Zoo og den blå planet, da vi bevidst valgte ikke at bruge den offentlige transport. Dog har vi både holdt jul og fastelavn med børnene.

I stedet har Nathanael brugt naturlegepladsen ved Kløvermarken meget i løbet af året og deltaget i forskellige projekter der. Især i efteråret da Nathanael fik lavet ny legeplads, brugte vi i flere uger dagligt naturlegepladsen. Den anden børnehavegruppe i Sundbyvester har brugt Amagerfælled, så på den måde er der kommet en masse naturoplevelser i stedet for de kulturelle oplevelser.

Som ledelse har vi haft mere fokus på personalets refleksion og egen læring end tidligere, fordi Mette har lavet sit afgangsspeciale, hvor der har været meget fokus på blandt andet læring og refleksion. Det har været sværere for nogle end for andre. Det har blandt andet været sværere for dem at beskrive, hvordan de undervejs justerer. De gør det hele tiden, men det er svært pludselig at skulle sætte ord på og forklare. Det skal vi arbejde videre med i det kommende år og have fokus på personalets egen læring.

Da der var nedlukning i foråret, brugte vi to uger sammen i ledelsen. Det var rigtig rart, at vi fik tid til at drøfte, hvordan vi gerne ville gribe nedlukningen an, samt hvordan vi på bedste måde kunne åbne op, og hvor vi gerne vil nå hen med de forskellige grupper. Vi valgte også at være sammen omkring MUS (medarbejderudviklingssamtalerne), og det har der været god tilbagemelding på. Vi har haft færre personalemøder, og det kan godt mærkes. Dog er det i den situation godt, at de fleste personaler har meget erfaring, samt at de har arbejdet i institutionen i mange år og derfor er meget selvkørende i forhold til at sætte mindre projekter i gang, så de kommer rundt om lærerplanstemaerne.

Evaluering af den styrkede pædagogiske læreplan 2020

På grund af Corona har det ikke været muligt at holde personalemøde og evaluere i fællesskab som de andre gange. Derfor har personalegruppen denne gang lavet en skriftlig evaluering af temaet ”De små grupper og samlinger”. Der blev udleveret 5 spørgsmål, der skulle besvares og efterfølgende sendes til Anne Marie.

- 1) **Hvordan har det generelt været ved samlinger og små grupper?**
- 2) **Hvordan tænker du at målet er nået i forhold til læreplanstemaerne?**
- 3) **Hvad har børnene fået ud af det?**
- 4) **Hvordan er din faglighed kommet til udtryk? Hvad har du specielt været opmærksom på i forhold til egen læring?**
- 5) **Er der nogle af de refleksioner du har gjort hvor du ville handle anderledes?**

Dette er et sammendrag af personalets tilbagemeldinger. Der har generel været en positiv tilbagemelding fra personalet omkring at arbejde i de små grupper.

” En samling af få eller flere børn og voksne i et legende, lærende og udviklende fællesskab, hvor der er fagligt fokus på afholdelse og indhold...”

” En samling er et læringsmiljø, som vi er ansvarlige for at forstå og planlægge, så alle børn rummes i det rum vi er sammen med børnene skaber...”

Evaluering fra vuggestuerne.

I vuggestuerne er der stor fokus på morgensamlingen kl. 9 hver dag, hvor de voksne skiftes til at stå for samlingen. Det er en vigtig pædagogisk aktivitet og et fast holdepunkt for børnene, og for nogle er det starten på dagen i vuggestuen. Morgensamlingen kræver en høj grad af nærvær og opmærksomhed fra de voksne. Det er også vigtigt, at de voksne på forhånd har gjort sig nogle tanker om indholdet: Hvad optager børnene lige nu, som vi gerne vil styrke, give flere input på eller sætte ord på? Det kan også være elementer, som de voksne har fokus på blandt andet via vores arbejds papirer. Det er også vigtigt, at man som voksen kan lægge sine egne tanker til side og at kunne improvisere og være åben for idéer og følge børnenes spor. Atmosfæren omkring samlingen er god og tryk. Tryk i den forudsigtelighed der er i gentagelser og genkendelighed. Samlingen skal være meningsfuld, glædesfyldt og indeholde et legende element og tilføjes lidt nyt. Samlingen er et socialt fællesskab med turtagninger, hvor børnene skiftevis er i centrum og på sidelinjen og hvor der er fokus på at blive set og hørt og have indflydelse. Derudover indeholder samlingen også det element, at barnet skal rette sin opmærksomhed mod noget, det ikke selv har valgt.

I samlingen bliver samværet med børnene prioriteret, hvor de voksne er nærværende, lyttende og støttende. Vi inviterer børnene til at være aktivt deltagende og dermed få mulighed for at fortælle om ønsker og ideer. Vi har voksenstyret samling med plads til medbestemmelse over, hvad der skal synges via konkrete samtaler, billeder, fælles opmærksomhed, øjenkontakt og nærvær.

Konkreterne gør, at det er lettere for de yngste og de mere tilbageholdende børn at få selvbestemmelse/medbestemmelse. Når børn oplever at få indflydelse og medbestemmelse øges deres deltagelse. Konkreterne tydeliggør også, hvad eksempelvis sangene handler om. Det er med til at styrke sprogforståelsen. Vi kan se, at barnet selv tager initiativ til sange, der skal synges med både fagter, ord og nonverbal kommunikation. Personalet er opmærksomme på at bruge sprog og

kommunikation i alle aspekter af hverdagen, samt give plads til at barnet får tid til at bruge sit sprog i samtale, både det verbale og nonverbale.

I samlingen er den voksnes engagement utroligt vigtigt, for hvis en voksen skaber et trygt og sikkert læringsmiljø, vil børnene have lyst og mod til at deltage i de daglige gøremål og i fællesaktiviteter. Den voksne skal være nærværende, lyttende, støttende, omsorgsfuld og tryghedsskabende. Vi har prøvet at skabe et socialt rum for børnene, som igennem rutiner eller planlagte/spontane aktiviteter kan lære og udvikle sig.

Opdeling af børn i små grupper giver mere ro og overskuelighed med trygge rammer og plads til det enkelte barn. Børnene lærer af hinanden og indgår i nye relationer, og det er nemt for personalegruppen at se barnets individuelle kompetencer. Det at arbejde i små og i mindre grupper har også været en del af vores praksis både før, under og efter Corona. Eksempelvis når vi har kreative aktiviteter, ved af/påklædning i garderoben, på ture, læsning med de ældste inden spising, under indkøring af børn m.m.

Efter genåbningen i april var børnene delt i mindre grupper med ca. 3-4 børn. I disse små grupper har der været en høj grad af social opmærksomhed på hinanden. Børnene har indgået i nye relationer med de andre børn, børn som ikke ville have været førstevalg normalt. Der har været en ro til at arbejde med børnenes forskellige personligheder og ro til at øge deres rummelighed overfor hinanden. De fik hjælp til at se, hvad det andets barn intention var.

De små grupper giver også børnene mulighed for en høj grad af nærvær fra os som omsorgsgivere. Børnene (og de voksne) skal ikke forholde sig til mange andre børn, der er samhørighed, og især for de nye børn er der ro til tilknytning. Støjniveauet er lavere, der er ro til fordybelse og der kan arbejdes på at skabe relationer og venskaber. Der er mere fokus og koncentreret nærvær, når den voksne ikke forstyrres af andre voksne. Samtidig giver det også optimale muligheder for at øge kendskabet til hvert enkelt barn, fordybe sig i gruppen og for kontinuitet i samvær, observationer og planlægning. Det er muligt at bygge videre på børnenes initiativer, følge deres spor, opfange og understøtte deres små signaler.

Små grupper skaber generelt bedre plads til det enkelte barn, mere nærvær og en større tilstedeværelse i alle processer og i alle relationer, både i kontakten mellem børnene og mellem barn/voksen. Der er en større ro, så de enkelte børn sammen med den voksne har bedre mulighed for at udtrykke sig og for at blive set og hørt.

Fællesskabet i de små grupper er blevet styrket gennem ture ud af huset. Børnene har lært at acceptere, rumme, drage omsorg, vise forståelse, markere grænser eller behov. Alle har været nødt til at tilpasse sig. Dynamikken og samhørigheden i gruppen blev hen ad vejen både lærerig, udfordrende og styrkende for de enkelte børn og for den voksne.

Børnene har i de små grupper udviklet mange sociale og personlige kompetencer. De har lært at tage hensyn, være tolerante, drage omsorg, hjælpe, har udviklet deres evne til at vise forståelse og empati for andre og deres følelser, være rummelige, give udtryk for egne behov, udtrykke ønsker, grænser, at acceptere, at respektere, vente på tur (selvregulering og behovsudsættelse).

Derudover har børnene fået udvidet deres ordforråd, begrebsforståelse m.m. så alle børn er blevet styrket sprogligt og kommunikativt.

Små grupper er med til at kunne møde børnene, hvor de er, se hvad er deres interesser og være i det nære. Det er godt for legen, læring, sprogudvikling og for børn i udsatte positioner, da vi voksne bedre kan gå foran, ved siden af og bagved børnenes leg og intentioner.

I de små børnefællesskaber bemærker børnene mere hinanden og de udvikler sociale færdigheder. Der er mere ro, fordybelse og mulighed for koncentration mellem børn og voksne. Det skaber rum for trivsel og læring. Børnene opfordres til at hjælpe sig selv og hinanden. De har mulighed for at

inspirere hinanden, alle børn har lyst og mod til at deltage i fællesskabet, de udvikler empati og relationer, det motiverer børnene til at sætte ord eller lyd på det, de vil.

Det store fællesskab kan noget andet. Her har det enkelte barn større valgmuligheder. Flere at imitere, spejle sig i, lytte og lære af. De kan også se og mærke hensynstagen og rummelighed på tværs af alder og deltage i fælles glæde og fælles begejstring. Børnene får en øvelse i at ytre sig i en større sammenhæng, gøre opmærksom på sig selv, vise mod, deltage aktivt, tage initiativ og afprøve positioner.

I alle fællesskaber gælder det, at den voksnes engagement og evne til at motivere, være bevidst om temposkift, stemmeføring og effekten af at skabe spændingsmomenter, opfange og aflæse børnenes signaler og følge op på disse er afgørende. Dette er motiverende for børnenes lyst til at deltage, da samlingen er levende og dynamisk. Børnenes engagement stiger ved mest mulig medindflydelse og inddragelse. Desuden er børnene generelt mere aktive, deltagende, engagerede og opmærksomme, når vi er det.

Det er afgørende at den voksne er inviterende, inddrager børnenes perspektiv, er positiv og begejstret sammen med børnene.

Det har været godt og lærerigt både i børnehøjde og for personalet. Personalet er især blevet bevidst om styrker og kompetencer og om at se muligheder frem for begrænsninger i en helt fast struktur. Det er vigtigt at gøre plads til kollegaerne, da vi skal supplere hinanden. Det er vigtigt, at der er plads til mangfoldighed.

Evaluerings fra børnehaverne.

Corona har budt os på mange begrænsninger i løbet af 2020. Den ellers genkendelige hverdag, vi normalt har og trives med, med aktiviteter og traditioner børnene kender, er enten blevet aflyst eller ændret. Vi har som personalegruppe været tvunget til at være fleksible, omstillingsparate og tænke kreativt. Børnene har også vist sig at være meget omstillingsparate og super dygtige til at tilpasse sig den ændrede dagligdag. Det har været personalets ypperste opgave at skabe en så tryk og forudsigelig hverdag som muligt for børnene i den til tider lidt kaotiske tid, vi var og stadig befinder os i. Vi har hver dag haft fokus på at skabe trivsel for børnene og at give dem en lærerig og udfordrende dag. Vi har støttet og guidet børnene i deres udvikling af personlige, sociale og sproglige kompetencer.

Opgaven som pædagog og rollemodel blev qua de små børnegrupper lettere, mere overskuelig, mere fokuseret og lærerig. Børnene har i de små grupper fået en mere nærværende voksen med mere tid til det enkelte barn og en øget opmærksomhed på de udfordringer, de hver især har. Børnene har derved fået bedre mulighed for at få hjælp, blive hørt og set.

Det, at man som voksen kun har den samme børnegruppe over længere tid, har gjort at børnene er kommet tættere på den voksne og derved er børnene blevet mere trygge, modige og tør stå frem. De får muligheden for at mærke efter "hvem er jeg?" "Hvad kan jeg?" "Hvad tør jeg?" På denne måde udvikler børnene sig stille og roligt i deres eget tempo.

I de små grupper blev der blandt andet øvet at udsætte egne behov. Færre børn og det lille fællesskab gjorde, at ventetiden ikke var så lang og derved blev det nemmere. Børnene lærte at vise hensyn til de andre i gruppen og kunne efterfølgende videreføre det i det store fællesskab, hvor de inddrog hinanden i legen på en god måde.

Alle grupper har arbejdet ud fra et overordnet tema, hvor de voksne satte rammen og børnene bestemte indholdet i samarbejde med den voksne. Dette har givet et større ejerskab over samlingerne hos børnene og derved også en større motivation. De stille børn er blevet mere aktive

og fået mere taletid. De voksne har haft bedre mulighed for at møde barnet, hvor det er i udviklingen og hjælpe og støtte dem i deres videreudvikling. Personalet har kunne bruge tiden på at gå mere i dybden med at være nysgerrige, udforske og undre sig sammen med børnene.

Samlingerne er blevet planlagt efter, hvad der har rørt sig i børnegruppen lige nu og tilrettelagt efter, hvad børnene synes er interessant. Det har været nemmere at følge børnenes spor, hvor processen er vigtigere end selve målet. At give sig selv tid sammen med børnene er ligeledes vigtigt og lade børnene være i nuet. Fange de små ting som giver mening og har betydning for det enkelte barn men også for gruppen.

Vi er blevet mere opmærksomme på det store pædagogiske potentiale i vores hverdagshandlinger og situationer. Regnvejr kan give god anledning til samtale omkring vandpytter, vand, hvad har man på, når det regner osv. God ide at tage udgangspunkt i det nære, det børnene kender til fra det daglige.

Vi har forsøgt at skabe et miljø, hvor der er rum og plads til alle. Børnene har leget på kryds og tværs af alder og køn. Der har været mange sociale interaktioner, hvor de har vist hensyn og draget omsorg for hinanden. Under opdelingen i foråret var det vigtigt, at børnene kunne lege sammen på tværs af køn og alder og at den voksne hjalp med at skabe de optimale sociale rammer og betingelser for børnene.

I Børnehaven Nathanael har den øgede tid udenfor resulteret i, at børnenes grov-motorik er blevet bedre. Der har været et øget fokus på krop og bevægelse, så børnene har turde udfordre sig selv mere. Kendskabet til nærområdet blev også styrket gennem de mange ture ud af huset, og fantasien og kreativiteten blev udfordret til at finde på nye lege, da det meste legetøj blev pakket væk. Den omkringliggende natur kom i spil, hvor der var tid til fordybelse, undersøgelse, udfordring, være nysgerrige, rykke grænser for, hvad de turde og fælles fokus og læring. I flere uger var børnene på Naturlegepladsen ved Kløvermarken da legepladsen i Holmbladsgade skulle renoveres. På Naturlegepladsen blev der lavet bål, lært om Vikinger, Indianere, dyr og meget mere.

Børnehaven i Sundbyvester har været en udebørnehave siden genåbningen i april pga. Corona. Udelivet har betydet, at børnene har oplevet årstiderne på egen krop med regn, sol, sne, kulde og varme og hvordan og hvad der sker når årstiderne skifter. Dette er der kommet nogle gode snakke om. Børnene er blevet mere nysgerrige, og der er kommet en masse undrende spørgsmål fra børnene. "Hvad sker der om vinteren?" "Hvorfor falder bladene af om efteråret?" Osv. De små grupper har givet børnene oplevelser og erfaringer på en anden måde. Der er blevet lavet små forsøg og projekter sammen med børnene i grupperne, der er blevet sået frø, lavet ormegård og små ture til Fælleden er det også blevet til. Her er der blev kigget på planter, blomster, haletudser og ællinger.

Begge huse er kommet godt omkring alle læreplanstemaerne, på nær Kultur, æstetik og fællesskaber i forbindelse med andre institutioner, skoler og fritidsordninger. Corona har desværre gjort det umuligt at komme museumsbesøg, Zoo, Den Blå Planet og andre kulturelle oplevelser. Vi har holdt fast i de, for børnene, genkendelige traditioner, der har været mulige men samtidig med hensyn til Sundhedsstyrelsens anbefalinger/retningslinjer. Vi har skåret græskar, klippet og klistret til halloween, haft drillenisser til jul (dog på en anden måde ned normalt) osv. Ydermere har vi udelukkende brugt nærområdet til vores ture, da vi havde valgt ikke at benytte offentlig transport. Personalet har brugt logbogen som et pædagogisk værktøj til at skabe refleksion, holde fokus på et emne og på egen læring. Ved at nedskrive små praksisfortællinger, fik man måske øje på ting, man ikke altid så med det samme. Logbogen skal dog fremadrettet bruges mere systematisk, så alle medarbejdere bliver en del af refleksionerne og derved kan lære af hinanden. Forudsætning for en ændring i praksis er, at vi bruger logbogen mere til systematisk refleksion.

I personalegruppen har vi forskellige kompetencer og ressourcer. Vi skal være mere opmærksomme på dette, når vi planlægger større projekter eller bare i det daglige. Vi skal bruge hinanden endnu mere, spørge ind til hinanden, undrer os, sparre og komme med nye idéer for at udvikle vores faglighed.